

SÜTŐ ANDRÁS

CZINE MIHÁLY

Halkított, köznapi köszöntés

Könnyű arról írni, szoktuk idézni Szabó Pált, akinek a létezését a lélek vigyázza. S most mégis hiába próbálkozom napok óta az írással, csak a cédu-lák gyűlnek halomba. Nem találok az érdekes szavakat, amelyekkel tárgyias pontossággal szólhatnék Sütő András máris legendába dallamosodó első ötven esztendejéről. Gondoltam arra is, hogy mesebeli fordulatokba kapaszkodom, abba a székely mesébe, amelyre régebbi tanulmányában Veress Dániel is emlé-keztetett, volt egyszer, hol nem volt egy nagyobbik fiú, aki elindult faluja szét-bogárczott jószágait megkeresni, s végül egész királyságot álmodott-teremtett magának és szülőfalujának. Ez a kezdés sem bizonyult megfelelőnek, mikor a valóság nyelvére váltott a mese, három tartományban is — az epika, a dráma, az esszé tartományában — fejedelem lett Sütő András. A magyar írás fejedelme. Ami igaz ugyan, de elég szokatlanul hangzik. S tudom, hogy Sütő András még a bibliai Ábel feleregetett füstjeit sem kedveli. Próbálom hát köz-napi szavakkal, töredékesen, halkított köszöntéssel az írást. Mintha csak levelet írnek, távolabb lakó jóbarátnak. Abban a bizodalomban, hogy majd vissza-pártolnak hozzám a szavak.

Ha jól számolom, már huszonnégy esztendeje személyesen is ismerhetem. Akkor jártam először Erdélyben, kezdő kutatóként, minden új volt számomra és minden történelem. Olvasmányaimból ismert városokat és mezőket láttam élő-elevenen, s emberekkel foghattam kezét, akiknek már a neve olvastán is százat vert a szív: Kós Károllyal, Balogh Edgárral, Nagy Istvánnal, Asztalos Ist-vánnal, Horváth Istvánnal. Hamarosan Sütő Andrással is. Ugyancsak szívdo-bo-gással.

Írásaiból még alig ismertem valamit, de róla azért több mindent tudtam. Tamási Áron és Veres Péter már itthon hozzá igazított, Erdélyben meg — bár-kivel is beszéltem — mindig rajta nyugodott meg az ének. A rajban jelentkező nagy tehetségek között — mondták — van egy egészen rendkívüli, egy új Möricz, egy új Tamási, akinek már az első írásai felérnek a magyar próza magas vonulataihoz. Ötödik gimnazista korától ír, Balogh Edgár szólította az iskolapadból az újságírás lövészárkába, volt a Magyar Népi Szövetség egyik mozgatója Bukarestben, húszéves korában már főszerkesztőként jegyezte a Fal-vak Népét... Kolozsvárról azért siettem minél előbb Vásárhelyre, hogy ezt a legendás fiatalembert láthassam. Találkoztunk is, egy nagy tüzekben lobogó